

De toeschouwer

De toeschouwer

Mehrnaz Salehi

Schrijver: Mehrnaz Salehi
Schilderij voorkant: Mehrnaz Salehi
Oorspronkelijke titel: Tamashagar
Vertaling: Mehrnaz Salehi en Nico Arkesteijn
Ontwerp cover: Nico Arkesteijn
ISBN: 9789402154665
© Mehrnaz Salehi

به دست دل در خم هر كوچه پا بکشیدم
نه هفت بلکه به یک شهر عشق هم نرسیدم

Hart in hand zwierf ik door alle zijstraten,
niet zeven, zelfs niet één stad van de liefde gevonden.

(vrij naar Rumi en Attār, om ze een beetje te plagen)

Dank aan Nico Arkesteijn die dit boek samen met mij vertaalde.

Ik, nachtegaal in verwarring, dool rond bij de bergen
want mijn duivelse stiefmoeder heeft mijn broer vermoord
en hem onder de narenj-boom in onze tuin begraven.

Pas in de nachtelijke uren, toen ik, dronken en in de war door de heerlijke geur van de bloesem van de narenj, gefluister hoorde en de lentebries me aaide en mijn veren zachtjes op en neer deed gaan, begreep ik dat ik een nachtegaal geworden was en mijn nest had op een tak van de narenj-boom in onze tuin. De boom waarin mijn broer was opgegaan.

Ik was moe, doodmoe. Had ik gevlogen naar verre oorden, boven plekken hier ver vandaan? Ik herinnerde me het rouwen om mijn broer en de stroom tranen waar geen einde aan kwam.

Nu zit ik hier, in deze prachtige narenj, en zijn stem streelt mijn oren. Een zacht geruis verhaalt van de liefde van zijn stiefmoeder voor hem en de haat waarin deze omsloeg toen zij haar zin niet kreeg en van zijn geheime liefde voor de mooie Nahal, het buurmeisje. Het ruisen klinkt lieflijk als de melodie van een kabbelende beek maar het vertelt keer op keer het tragische verhaal van de stiefmoeder die verliefd werd op hem en van haar hardvochtigheid, hoe ze hem doodde en onder de boom begroef.

-‘Hoe kón ze, als ze verliefd op mij was? Zussie, kun je me horen?’

Ik doe mijn ogen een klein stukje open. Aha! Hij weet dat ik hier ben! Maar hoe? Kan hij mij horen, hij, die opgegaan is in deze boom?

-‘Hoor je mij?’

De tere bloesems van de narenj bewegen en het is net alsof ze zeggen: ‘Alleen jouw stem.’

Als hij kan horen en praten, moeten wij elkaar meer over de liefde vertellen. Liefde kan niet alleen de lelijke liefde van de stiefmoeder zijn. Ik moet haar vinden, de liefde, ik moet overal langsgaan en het geheim ervan ontdekken. Nu ik een nachtegaal ben, hoef ik niet op één plaats te blijven. Het is goed om overal rond te kijken ... Ik moet door andere luchten vliegen en in andere bomen in andere tuinen naar verhalen over liefde en geheimen luisteren en voor hem nieuwe verhalen over de liefde als souvenirs meebrengen. Ik spreid mijn vleugels en begin te vliegen.

Dit ben ik, dit ben ik, een rondlopende nachtegaal ...

Ik zit in een boom in een tuin. De boom is mooi groen en vol blad en de tuin is groot en vol bomen. De boom staat tegenover een mooi, wit gebouw en vier brede ramen kijken uit over de tuin, naar mij en de boom. Mijn vleugels doen pijn en ik ben moe. Hoe lang heb ik gevlogen?

Door de druppels water die mij besproeien, word ik wakker uit mijn gedachten. Het is de fontein van de vijver die voor het huis ligt en een afscheiding vormt tussen het huis en de tuin. Ik vind het niet erg. Ik geef mijn lichaam zo nu en dan aan het water van de fontein en schud het daarna weer van me af. Het is een aangename verfrissing na zo'n lange reis ...

Een van de ramen aan de rechterkant van het gebouw staat open, maar vanaf mijn plek in de boom kan ik niet zien wat er binnen gebeurt. Ik fladder naar het raam en land op het kozijn. Niemand mag mij zien, niemand mag mij vangen. Een klimop bedekt de muur en het raam, hier ben ik goed verborgen. Ik kies een hoek van het raam en ik kijk de kamer in. Het is een slaapkamer, met een bed en een kast en een opmaaktafel. Op het bed bedrijven een man en een vrouw de liefde. Het luidruchtige hijgen van de vrouw en de man verraadt hoe ze genieten en hoe opgewonden ze zijn. Ze kronkelen en rollen over elkaar heen en af en toe ontsnappen er woorden aan hun halfgeopende mond:

-‘O, lieverd, mijn engel.’

-‘Neem mij, neem mij, doe me pijn.’

Het geluid van een auto die om de vijver rijdt, leidt me af. De auto stopt bij het huis en er stapt een man uit. Binnen springen de man en de vrouw op van het bed als ze de auto horen naderen en het portier horen opengaan en dichtslaan. Ze zijn allebei naakt. De vrouw wijst de man met een gebaar op een van de deuren en zelf rent ze naar een deur aan de andere kant van kamer.

Ik ben zo nieuwsgierig dat ik nog wat verder naar voren ga in de klimop en het gevaar loop de kamer in te vallen. Ik doe een stapje naar achter.

De man die uit de auto stapte, loopt nu op het huis toe en verschijnt kort daarna in de kamer. Hij roept:

-‘Lieverd, waar ben je, schatje?’

Van achter een gesloten deur klinkt, nauwelijks verstaanbaar:

-‘Ik ben hier, in de badkamer.’

De man zet zijn koffer op de grond en begint zich uit te kleden terwijl hij roept:

-‘Ik kom naar je toe, om mijn vermoeidheid te verdrijven.’

Hij begint te fluiten, zijn gezicht is rood aangelopen, zijn hoofd is kaal en hij het uittrekken van zijn broek, wordt een grote, dikke buik zichtbaar die over de rand van zijn onderbroek hangt.

Ik schrik en vlieg snel terug naar mijn boom, naar een plekje tussen de bladeren. Wat was dat? Liefde? Zijn ze verliefd? Wie van hen dan? Ach, ik moet meer zien. Zo wiek ik nog een keer weg en ga weer zitten op het randje onder het raam tussen de klimop. Nu is de dikke man naakt, hij ligt te wachten op het bed. De vrouw komt de badkamer uit, naakt en nat. Van haar lange zwarte haren vallen druppels op de grond. De man kijkt door de kiertjes van zijn ogen naar haar en zegt met een hese, smachtende stem:

-‘Kom, mijn liefde, kom bij me ...’

Hij richt zich half op. De vrouw zegt flirterig dat ze nat is en dat haar haren moeten drogen.

-‘Nee, zo ben je juist het lekkerst!’

Hij pakt de hand van de vrouw en trekt haar op het bed. Nu zie ik dít tweetal rollen en kronkelen! Ik begrijp er niets van! Ik heb geen ervaring met dit soort dingen. Ik was pas veertien toen mijn broer onder de boom werd begraven. Pas onlangs was ik begonnen met dromen en met de hartkloppingen die daarbij horen. Maar ik had nog geen oogje op een speciaal iemand. Mijn broer echter, die zijn zinnen had gezet op de mooie Nahal, vertelde mij dat hij verliefd was.

Een geluid richt mijn aandacht op iets buiten het huis. Ik draai mijn hoofd naar de voordeur. Het is de andere man die als een dief in de nacht het huis verlaat. Misschien heeft hij gewacht op een geschikt moment om weg te gaan. Snel en gehaast, bijna rennend, loopt hij naar de andere kant van de tuin.

Ik vlieg van de boom weg. Ik wil niet meer naar het vrijen kijken en volg de man door een stukje boven hem te blijven vliegen. Ik wil heel graag weten waar hij naartoe gaat en wie hij is. Hij rent nu en blijft rennen. Ik ga lager vliegen en tussen de bomen door zie ik hem een klein gebouwtje aan het eind van de grote tuin binnengaan. Haast heeft hij niet meer. Het huisje heeft een oude, verkleurde deur. Kon ik maar naar binnen kijken!

Ik hip van de ene boom naar de andere en eindig in de boom die het dichtst bij het huisje staat. De tak waarop ik zit, buigt door naar het raam. De man is nu in de kamer maar ik kan niets zien omdat het kleine raam vol zit met stof en spinnenwebben. Ik durf niet nog verder naar voren te gaan. Ik ben maar een nachtegaal en zou zomaar gevangen kunnen worden.

Ik blijf in de boom en doe mijn ogen dicht. De scènes die ik gezien heb, dringen zich aan mijn geestesoog op. Ik mag niet te snel oordelen. Ik moet meer zien, meer ...

Met mijn ogen dicht sta ik op één poot op de tak, de ander heb ik ingetrokken tussen mijn veren. Als ik bijna in slaap val, hoor ik het geluid van voetstappen. Mijn kleine, fijne oogleden trillen even en dan gaan mijn ogen wijd open. Het is de jongeman. Hij is voor zijn huisje bezig met het opruimen van wat spulletjes. Ik beweeg niet.

Hij pakt een paar dingen op en loopt ermee weg, een bijl, een schep en een emmer waar iets in zit. Wat gaat hij ermee doen? Hij heeft de deur van zijn huisje open laten staan. Nu kan ik binnen een kijkje nemen. Ik vlieg naar het raampje in de deur en ga met mijn hoofd heen en weer om goed te kunnen kijken. Ik ben er niet zeker van dat er geen gevaar dreigt. Stapje voor stapje ga ik naar voren en ik kijk door het raampje de kamer in. Er is niemand. Er staat een oud houten bed en samen met een versleten tafel met gammele stoelen is dit het meubilair in zijn huisje. Aan de muur hangt een verweerde spiegel en er zijn spijkers in geslagen waaraan zijn kleren hangen. Aha, het manneke wóónt hier!

Ik spreid mijn vleugels en ga op zoek naar hem. Hij is verderop een boom aan het snoeien. Hij is dus de tuinman! Ik begrijp het niet. Hoe kan dit? Wat heeft dit te betekenen? Dit kan geen leuk verhaal voor mijn broer zijn. Hij haat ontrouw. Ik vlieg weg en laat de tuin en deze mensen achter me.

Dit ben ik, dit ben ik, een ronddolende nachtegaal ...

Ik heb het koud! Waar ben ik nu? Hoe kan het hier zo koud zijn? Ik zit op een tak van een boom. Er zijn geen bladeren, de boom is bevroren. Ben ik vanuit de lente naar de winter teruggekeerd of heb ik zo lang gevlogen? Ik kijk om me heen. Een stukje verderop neemt mijn oog een hut waar waarvan het dak uit stro en rotan bestaat. Met de weinige energie die ik nog heb, zeil ik ernaartoe. Ik land op het dak van de hut en kruip tussen het stro. Het is nog licht. Als het straks avond is, zal ik vast en zeker bevroren. Hé, wat is dit? Er staat een schoorsteen op het dak en er komt zwarte rook uit! Langzaam ga ik ernaartoe, niet te dichtbij. De rook gaat recht omhoog, ik heb er geen last van maar ik kan me wel koesteren aan de warmte. Waar ben ik aanbeland? Hoe ben ik hier gekomen? Ik weet het niet! Is het de bedoeling dat ik het leven van deze mensen ga aanschouwen?